

AKSARAYLI HASAN RIZÂÛ'NİN
**MANZUM
TECELLİYÂT-I
HÜDÂYÎ ŞERHİ**

(İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)

HAZIRLAYANLAR

YAĞIZ YALÇINKAYA • MUHAMMET H. CANKURT

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendikleriyle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendikleriyle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2025, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 433

Edebiyat: 232

ISBN 978-625-5905-00-0

Sertifika No: 52315

Baskı Tarihi: İstanbul, 2025

Hazırlayanlar: Yağız Yalçınkaya,
Muhammet H. Cankurt

Editör: M. Fatih Köksal

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Kapak Görsel: *On üç terklı Celvetü tâc-ı şerîfi,
Azîz Mahmud Hüdâyî Türbesi*

Baskı/Cilt:

Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. A.Ş.

(Sertifika No: 46519)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Aksaraylı Hasan Rızâyî'nin Manzum Tecelliyât-ı Hüdâyî Şerhi
(İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)

Hazırlayanlar: Yağız Yalçınkaya (Dr.), Muhammet H. Cankurt

Editör: M. Fatih Köksal (Prof. Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2025.

259 s. ; 13,5 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 433)

ISBN 978-625-5905-00-0

1- Edebiyat 2- Eski Türk Edebiyatı 3- Tasavvuf Edebiyatı 4- Tecelliyât

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Kısaltmalar	6
Ön Söz	11

BİRİNCİ BÖLÜM

Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin

Hayatı, Eserleri, Tasavvufi ve Edebi Kişiliği

1. Hayatı	15
2. Eserleri	20
2.1. Arapça Eserleri	20
2.1.1. Habbetü'l-Mahabbe	20
2.1.2. Nefâ'isü'l-Mecâlis.....	21
2.1.3. Fethü'l-Bâb ve Ref'u'l-Hicâb	21
2.1.4. Câmi'u'l-Fezâ'il ve Kâmiu'r-Rezâ'il	21
2.1.5. el-Fethu'l-İlâhî.....	22
2.1.6. Hâşiye Kuhistânî fi-Şerhi Fıkhî Keydânî	22
2.1.7. Keşfü'l-Kınâ' 'an-Vechi's-Semâ.....	22
2.1.8. Miftâhü's-Salât ve Mirkâtü'n-Necât (Miftâhu's-Salâh ve Mirkâtü'n-Necâh)	23
2.1.9. Mecmû'a-i Hutab	23
2.1.10. el-Mecâlisü'l-Va'ızıyye	23
2.1.11. Hulâsatu'l-Ahbâr fi Ahvâli'n-Nebiyi'l-Muhtâr	23
2.1.12. Merâtibü's-Sülûk.....	24

2.1.13. Tecelliyât.....	24
2.1.14. Şemâilu'n-Nübüvveti'l-Ahmediyyeti'l-Muhammediyye	24
2.1.15. Vâkıât (Vâkıât-ı Hüdâyî/Vâkıât-ı Üftâde).....	25
2.1.16. et-Tarikatü'l-Muhammediyye Vesiletün ile's-	
Sa'âdeti's-Sermediyye.....	26
2.1.17. Hayâtü'l-Ervâh ve Necâtü'l-Eşbâh	27
2.1.18. Ahvâlü'n-Nebiyi'l-Muhtâr Aleyhi Salavâtullâhi'l-	
Meliki'l-Cebbâr.....	27
2.1.19. el-Es'ile ve'l-Ecvibe fi Ahvâli'l-Mevtâ	28
2.2. Türkçe Eserleri.....	28
2.2.1. Dîvân-ı İlâhiyyât	28
2.2.2. Necâtü'l-Garîk fi'l-Cem'i ve't-Tefrîk.....	29
2.2.3. Tarikat-nâme-i Türkî.....	29
2.2.4. Mektûbât (Tezâkir-i Hüdâyî).....	29
2.2.5. Mevlid-i Şerîf ve Mi'râciyye.....	31
2.2.6. Nesâyih ve Mevâ'iz.....	31
2.2.7. Ecvibe-i Mutasavvifâne.....	32
3. Tasavvufi ve Edebi Kişiliği.....	33

İKİNCİ BÖLÜM

Hasan Rızâyî'nin

Hayatı, Eserleri, Tasavvufi ve Edebi Kişiliği

1. Hayatı.....	41
2. Eserleri.....	48
2.1. Tecelliyât-ı Hüdâyî'nin Nazmen Şerhi.....	49
2.2. Şerh-i Tecelliyât-ı Ehl-i Cennet Efendi.....	49
2.3. Tezkiretü's-Sâlikîn ve Risâletü'n-Nâdimîn	
(Menâkıb-ı Hazret-i Hüdâyî)	49
2.4. Gülzâr-ı Niyâz.....	50
2.5. El-Mahmûdiyye fi-Menâkıbı Ricâli'l-Bilâd.....	50
2.6. Nüzhetü'l-Ebrâr el-Muttali' li-Esrâri'l-Gaffâr	
(Nüzhetü'l-Ebrâr min Ehli'l-Esrâr)	50
2.7. Rızâyî'nin Şiirleri.....	51
2.8. İlâhî Mecmuası.....	51

2.9. Kân-ı Me'ânî (Kitâb-ı Tuhfe-i Rızâyî).....	52
2.10. Miftâhu's-Sa'âde (Şerh-i Kasîde-i Bürde).....	52
2.11. Tuhfetü'l-Menâzil fi'l-Menâsik	53
2.12. Hac Konulu Bir Manzûme ve Diğer Manzûmeler.....	53
2.13. Tuhfetü'l-Menâzil ve Tuhfetü'l-Huffâz	
(Tuhfetü'l-Menâzili'l-Ka'be).....	53
2.14. Tuhfetü'l-Kudât.....	54
2.15. Defter-i A'mâl (Kadılık Merkezlerine Dair Bir Defter).....	54
2.16. Cûy-ı Rahmet (Cûybâr-ı Rahmet-Gülistân Şerhi)	54
2.17. Nazm-ı Ahkâm-ı Sâl-i Türkân.....	55
2.18. Sad-Kelime-i 'Alî Tercemesi.....	55
2.19. Safvetü's-Safâ'dan Kısmi Çeviri (Hikâye).....	55
2.20. Tertîbü Süveri'l-Kur'âni'l-'Azîm	56
2.21. Ma'rifetü Tarîkati'l-Kâdiriyye	56
2.22. Nazm-ı Tecelliyât-ı Hazret-i Hüdâyî.....	57
3. Tasavvufi ve Edebi Kişiliği.....	60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tecelliyât Türü ve Tecelliyât-ı Hüdâyî

1. Tecelliyât Kavramı ve Tecelliyât Türündeki Eserler.....	65
2. Hüdâyî'nin Arapça Tecelliyât'ı.....	73

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Tecelliyât-ı Hüdâyî'nin Nazmen Şerhi

1. Eser Hakkında	77
2. Tecellî ve Şerhler Hakkında Değerlendirmeler	85

BEŞİNCİ BÖLÜM

Metin

Metnin Kuruluşunda Dikkat Edilen Hususlar	129
Metin	131
Kaynakça	185
Tıpkıbasım	203

Ön Söz

17. yüzyıl, Osmanlı edebiyatının güçlü olduğu ve tasavvuf geleneğinin aktif olarak yaşandığı ya da idrak edildiği bir dönemdir. 16. yüzyılın zengin birikimine varis olan bu yüzyılda sadece edebi ve tasavvufi yaşama değil sosyal, siyasal ve kültürel hayata da damgasını vurmuş ender şahsiyetlerden biri, şüphesiz Aziz Mahmûd Hüdâyî'dir. O dönemde Aksaray sancağına bağlı bir kasaba olan Koçhisar'da doğmuş ve ilk tahsilini -Rızâyî'den öğrendiğimize göre- Aksaray'da yapmış bu mutasavvıf şair, yaşadığı devirde kalabalık ve nitelikli bir kitlenin hayranlık duygularını uyandırıyor.

Osmanlı devlet nezdinde de ayrı bir öneme sahip olan ve dönemin padişahlarıyla sadrazamlarına manevi önderlik yapmış, devrin en saygın tasavvufi mektebi Celvetîlik ekolünün önderi bu karizmatik pir; vaazlarıyla ve farklı alanlarda kaleme aldığı mensur eserleriyle halkın ve münevverlerin kalbinde taht kurmuştur. Dini-tasavvufi edebiyatımızla beraber klasik edebiyatımız içerisinde de değerlendirilebilecek birçok manzumeleri ihtiva eden *Dîvân-ı İlâhiyât*'ıyla zühdfi meşrepteki söyleyişin öncülerinden olan Üsküdarlı Hüdâyî; bilhassa Hoca Ahmed Yesevî, Yunus Emre ve şeyhi Üftade tarzında kaleme aldığı ilahileriyle başta Celvetî şairleri olmak üzere devrindeki ve devrinden sonraki birçok şairi etkilemiştir. Tasavvufî ve ahlakî öğüt-

leri hayatının düsturu hâline getirmiş, Osmanlı halkının nabzını tutmakla ciddi bir taraftar kitlesine sahip olmuştur.

Eserlerini tek tek incelediğimizde en bariz özelliğinin, tarikatına intisaplı olduğu Hüdâyî'ye bağlılığı, hürmeti ve sadakati olduğu anlaşılan Seyyid Hasan Rızâyî el-Aksarâyî, 17. yüzyılın asıl mesleği kadılık olan şair ve müelliflerdendir. Muhtelif sahalarda yirminin üzerinde eser kaleme almış bu üretken şair, klasik edebiyat geleneğine uyarak üstadı Hüdâyî neşvesinde birçok şiir de yazmıştır. Dikkat çeken vasıflarından biri de edebi-dinî-tasavvufi klasikleri konu alan birçok tercüme ve şerh eseri kaleme almasıdır. Kitabımızın ana metni olan ve kayıtlara *Tecelliyât-ı Hüdâyî'nin Nazmen Şerhi* adıyla geçen eser, Hüdâyî'nin şekillendirdiği tecelliyât yazma geleneğinin manzum numunelerinden olup muhtemelen Rızâyî'nin Celvetî coşkusu ve cezbesiyle yazdığı küçük hacimli bir eserdir. Eserin kaynak metni, Hüdâyî'nin Arapça olarak yazdığı ya da yazdırdığı *Tecelliyât*'ın tercüme ve şerhidir. Hüdâyî'nin rüyalarını, manevi ve ruhi tecrübelediğini konu alan bu eser, sade ve anlaşılır bir dille kaleme alınmıştır.

Kitabımız beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; Aziz Mahmûd Hüdâyî'nin hayatı hakkında kısa bilgiler verilmiş, ayrıntıya girmeden eserleri ele alınmış, çalışmamıza kaynaklık etmiş *Tecelliyât*'ından ve diğer eserlerinden istifade edilerek tasavvufi ve edebi kişiliğiyle ilgili birtakım çıkarımlar yapılmıştır. İkinci bölümde de birinci bölümdeki usul takip edilerek *Tecelliyât*'ı şerh eden Aksaraylı Rızâyî'nin biyografisi, eserleri, tasavvufi ve edebi kişiliği konu edilmiştir. Üçüncü bölüm; edebi ve tasavvufi bir türe ad olmuş *tecelliyât* kavramının terminolojik serüveninin ele alındığı, bu türde yazılan eserlerden kısaca söz edildiği, Hüdâyî'nin Arapça *Tecelliyât*'ın konusu ve yankısının irdelendiği bölümdür. Dördüncü bölümde; şerh eser edebi olarak incelenmiş, metne ait içerik, bilimsel kıstaslarla yorumlanmış, edebiyat ve tasavvuf ilminin sunduğu imkan dahilinde adeta şerhin şerhi yapılmıştır. Bu bölüm, okuyucunun kitabın mahiyetine -muhtemelen- en faal olarak odaklanacağı

bölümdür. Beşinci bölümde; Rızâyî'nin -kuvvetli ihtimalle- bizzat yazıp şerh ederek Osmanlı edebiyatına kazandırdığı, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu'nda 3347 numarada "*Tecelliyât-ı Hüdâyî'nin Nazmen Şerhi*" adıyla kayıtlı yazma eserin çeviri yazılı metni verilerek araştırmacıların, ilgililerin ve okuyucuların istifadesine sunulmuştur. Yararlandığımız eserleri havi kaynakçanın akabinde, yazma eserin tıpkıbasımı kitaba dahil edilerek şerh metnini Osmanlı Türkçesinden okumak isteyenlerin ihtiyaçları karşılanmıştır.

Lisansüstü eğitimimizde öğrencisi olmakla onurlandığımız ve 2020'de henüz genç bir yaşta aramızdan ayrılarak bizleri hüzne boğan saygıdeğer hocamız Dr. Yasemin Ertek Morkoç'u rahmetle anıyoruz. Bu kitap, onun aziz hatırasınadır.

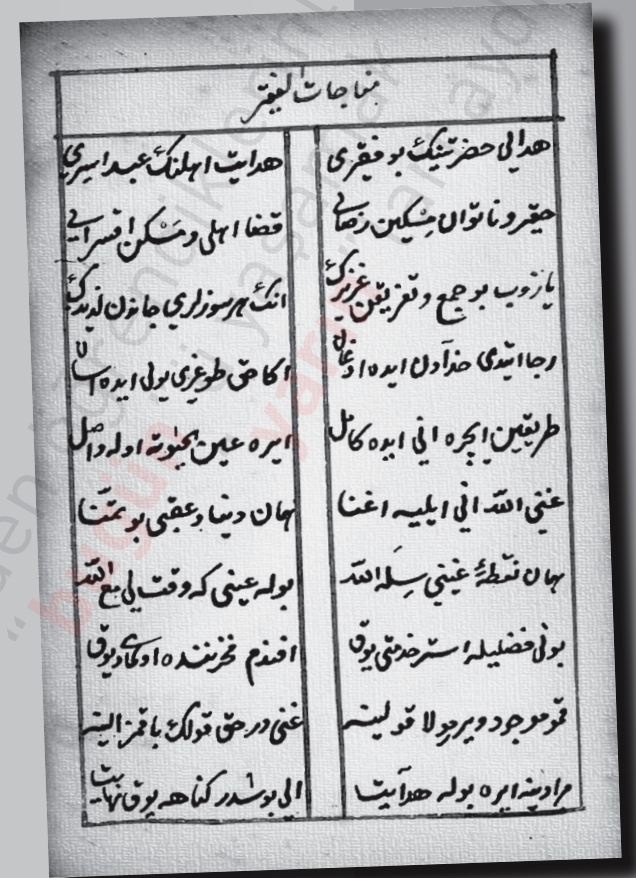
Kitabın editörlüğünü deruhte ederek çalışmamızın ilk okuyucularından olan ve kıymetli fikirlerini paylaşarak bizlere kılavuzluk eden değerli üstadımız Prof. Dr. M. Fatih Köksal'a, kaynak metnin Arapça çevirisindeki müşküllerimizi çözen Doç. Dr. Mehterhan Furkani ve Doç. Dr. Bünyamin Ayçiçeği hocalarımıza, kitabın basımını özveriyle üstlenen İrfan Güngörür Beyefendi ve DBY Yayınları ailesine müteşekkirimiz.

Kitabımızın Klasik Türk edebiyatı araştırmalarına az da olsa katkı sunmasını umuyoruz.

Dr. Yağız Yalçınkaya
Muhammet H. Cankurt
Şubat 2025

TECELLİYÂT-I HÜDÂYÎ'NİN NAZMEN ŞERHİ

METİN

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

43a

Münacâtü'l-Fakîr

[*meḫā'ilün meḫā'ilün fe'ülün*]

- 1 Hüdâyî Hâzreti'nün bu fakîri
Hidâyet ehlinün 'abd-i esîri
- 2 Hâkîr ü nâ-tüvân miskîn Rızâyî
Kaẓâ ehli vü mesken Akşarâyî
- 3 Yazup bu *Cem' u Tefrîk*'in 'Azîz'ün¹
Anuñ her sözleri cāndan lezîzün
- 4 Recâ itdi Hüdâ'dan ide iz'ân
Aña Hâk toğrı yolu ide āsân
- 5 Tarîkin içre anı ide kâmil
İre 'aynü'l-ḫayâta ola vâsıl

¹ Dördüncü bölümde bahsedildiği üzere Rızâyî, *Tecelliyât* şerhine başlamadan önce yazmaya Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin *Necâtü'l-Garîk fi'l-Cem'i ve'l-Tefrîk* isimli eserini istinsah etmiştir.

- 6 Ğanî Allâh anı eyleye iğnâ
Hemân dünyâ vü 'uqbâ bu temennâ
- 7 Hemân nokta-i ğaynı sile Allâh
Bula 'aynı ki vaqt-i lî-ma' a'llâh²
- 8 Bunı fażl-ile ister hîdmeti yođ
Efendim mađzeninde olmadı yođ
- 9 Ğamu mevcûd virür Mevlâ kılına
Ğanîdür Hađ kuluđ bađmaz eline
- 10 Murâdına ire bula hidâyet
Eli boşdur günâha yođ nihâyet
- 11 Hemân tevĥîd-i Hađ'dur aña sebađ
Hüdâyîlerden aldı anı esbağ
- 12 Hüdâ'nun zât-ı pâkin ider ikrâr
Niçe inkâr ider şâhid bu âşâr
- 13 Bu kevnî kavlı-i Kün'le itdi icâd
Yine bir gün çamusı ola berbâd
- 14 Bula herkes tamâm ol-dem cezâsın
Görür her kişi tağdır ü çazâsın
- 15 Çürimiş tenleri hep ider ihyâ
Olupdu]r cem' ki tefriğ olan eczâ
- 16 Bunı hep cem' ü tefriğ iden Allâh
Bizi ğafletden uyar eyle âĝâh

43b

² Daha çok sufiler arasında yaygın olan "Benim Allah ile birlikte öyle anlarım olur ki ne bir mukarreb melek ne de gönderilmiş bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir" mealindeki hadisten (Yılmaz, 1992: 115) kısmi iktibas.

Kaynakça

- Abdülkerim Kuşeyri (2017). *Tasavvuf İlmine Dair Kuşeyri Risalesi*. haz. Suleyman Uludağ. İstanbul: Dergah Yayınları.
- ACER, Cemal (1998). *Aziz Mahmud Hüdâyi'nin "Hayatü'l-Ervâh ve Necâtü'l-Eşbâh" Adlı Eserinin Tahkik, Tahric, Terceme ve Tahlili*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- ACER, Cemal (2006). "Aziz Mahmud Hüdâyi'nin Hayatü'l-Ervâh ve Necâtü'l-Eşbâh Adlı Eserinin Değerlendirilmesi". *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Aziz Mahmud Hüdâyi Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. 1. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 311-320.
- AĞRALI, Ahmet (2006). "Aziz Mahmud Hüdâyi'nin Necâtü'l-Garîk Adlı Eseri", *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Aziz Mahmud Hüdâyi Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. 1. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 321-355.
- AHATLI, Erdiñç (2010). "Şakk-ı Sadr". *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 38, ss. 309-310). İstanbul: TDV Yay.
- Ahterî Mustafâ Muslihuddin el-Karahisarî (2017). *Ahterî-yi Kebir*. hzl. H. Ahmet Kırkkılıç-Yusuf Sancak. 2. Baskı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.
- AKSU, İbrahim (2009). "Aziz Mahmud Hüdâyi Adına Kayıtlı Mevlid-i Şerif ve Mi'râciye Risâlesi". *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (X/24)*: 81-96.
- ALKIŞ, Abdurrahim (2021). "Tasavvuf Tahta Kılıç Sembolizmi". *Van İlahiyat Dergisi*. Cilt. 9. S. 15 s. 99-126.

- ALTUNTAŞ, Halil-Muzaffer Şahin (2011). *Kur'an-ı Kerim Meâli*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yay.
- ARPAGUŞ, Safi (1994). Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Nesâyih ve Mevâiz Adlı Eserinin Hitabet ve İrşad Açısından Tahlili. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- ARPAGUŞ, Safi (2006). "Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Hatiplik-Vâizlik Hizmetleri ve en-Nasâyih ve'l-Mevâiz Adlı Eseri". *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Azîz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. 1. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 101-114.
- ARSLAN, Uğur (2022). "Kadılık Merkezlerine Dâir Bir Defter (Rızâyî)". *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/kadilik-merkezlerine-dair-bir-defter-tees-1442> [Erişim Tarihi: 04.11.2023]
- ATEŞ, Süleyman (2002). "Kutub". *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 26, ss. 498-499). Ankara: TDV Yayınları.
- AYAR, Murat (2022). *Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvânı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)*. Doktora Tezi. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.
- AYDEMİR, Yaşar (2007). "Bursalı İsmail Hakkî'nin Eserlerinden Hareketle Şiir Görüşü ve Şiir Yazma Şekli". *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları* (2/3): 106-12.
- AYDIN, Meltem (2010). *Gazânâme-i Halîl Paşa (1595-1623) (tahlil ve metin)*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Azîz Mahmûd Hüdâyî (1982). *Habbetü'l-Mehabbe Tercümesi Mahbûbu'l-Ehibbe (Sevenlerin Sevgilisi)*. çev. Mevlevî Şeyhi Ahmed Remzi Ak-yürek. haz. Rasim Deniz. Kayseri: Kayseri Müzeleri Eski Eserleri ve Turizmi Sevenler Derneği Yay.
- Azîz Mahmûd Hüdâyî (1997). *Âlemin Yaratılışı ve Hazreti Muhammed'in Zuhuru*. çev. Kerim Kara-Mustafa Özdemir. İstanbul: İnsan Yay.
- Azîz Mahmûd Hüdâyî (1997). *Câmiu'l-Fezâil-Kâmiu'r-Rezâil (Faziletler Kitabı)*. trc. Hasan Akarsu. İstanbul: Sivrihisar İslâmî İlimler Vakfı Yay.
- Azîz Mahmûd Hüdâyî (2002). *Habbetü'l-Mahabbe*. nşr. Saîd Abdülfettah. Kahire: Mektebetü's-Sekâfeti'd-Diniyye.
- Azîz Mahmûd Hüdâyî (2002). *Habbet-ül Muhabbe*. yay. Ali Çalışır. çev. Necdet Yılmaz. İstanbul.

- Azîz Mahmûd Hüdâyî (2010). *Sohbetler*. haz. Safi Arpaguş. İstanbul: İnsan Yay.
- Azîz Mahmûd Hüdâyî (2015). *Külliyyât-ı Hazret-i Hüdâyî*. haz. Adalet Çakır-Muzaffer Ergür. İstanbul: Dergâh Yay.
- Azîz Mahmûd Hüdâyî (2023). *Üftâde'den Aşk Dersleri Vâkıât Tercümesi*. İstanbul: H Yay.
- Bağdatlı İsmail Paşa (1951). *Hediyetü'l-Ârifin Esmâü'l-Mü'ellifin ve Âsârü'l-Musannifin*. tashih: Mahmut Kemal İnal-Avni Aktuç. C. 1. İstanbul: Milli Eğitim Bas.
- Bağdatlı İsmail Paşa (1972). *Keşfü'z-Zünûn Zeyli İzâhu'l-Meknûn Fi Ez-Zeyli 'Alâ Keşfü'z-Zünûn 'An-Esâmî el-Kütûbi ve'l-Fümûn*. tashih: Şerefeddin Yaltkaya-Muallim Kilisli Rifat Bilge. C. 2. İstanbul: Milli Eğitim Bas.
- BAHADİROĞLU, Mustafa (2003). *Vâkıât-ı Hüdâyî'nin Tahlil ve Tahkiki (1. Cilt)*. Doktora Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- BAHADİROĞLU, Mustafa (2011). *Mehmed Muhyiddin Üftâde Üftâde Divanı*. 1. Baskı. İstanbul: Semerkand Yay.
- BARDAKÇI, Mehmet Necmeddin (2006). "Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Tasavvufi Düşüncesinde Ölüm ve Ölüm Sonrası Hayat". *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Azîz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. 1. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 245-260
- BAŞ, Erdoğan (2006). "Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Nefâisü'l-Mecâlis Adlı Tefsiri (Tefsirin Aslı, Nüshaları ve Örnek Bir Yorum)". *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Azîz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. 1. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 55-71
- BAYAK, Cemal (2016). "Azîz Mahmûd Hüdâyî: Fâtiha ve İhlâs Süreleri Tercüme ve Tevhid Manzûmeleri". *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* (11/10): 89-136.
- BEDİRHAN, Muhammed (2006). *Osman Fazlî Atpazarî: Hayatı-Eserleri ve Tasavvufi Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- BOYRAZ, Şeref (2010). "12 Hayvanlı Türk Takvimi ve Kehanet". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* (3/14): 148-167.

- Bursalı Mehmed Tahir (2009). *Osmanlı Müellifleri I-III*. haz. Tatcı, M., C. Kurnaz. *Bursalı Mehmed Tahir Osmanlı Müellifleri I-III ve Ahmed Remzi Akyürek Miftâhu'l-Kütüb ve Esâmî-i Müellifin Fihristi*. C.1. Ankara: Bizim Büro Yay.
- CANKURT, Hasan (2013). “Seyyid Hasan Rızâyî el-Aksarâyî ve ‘Tuhfetü'l-Kudât’ Adındaki Manzûm Eseri”. *İstanbul Kültür Üniversitesi IV. Uluslararası Türk Dili Ve Edebiyatı Öğrenci Kongresi 27-28 Ağustos TU-DOK 2012 Bildiriler Kitabı*: 219-226.
- CANKURT, Hasan (2014). *Seyyid Hasan Rızâyî el-Aksarâyî Hayatı, Sanatı, Eserleri ve “Miftâhu's-Sa'âde” Adlı Manzûm Kasîde-i Bürde Şerhi*. Yüksek Lisans Tezi. Manisa: Celal Bayar Üniversitesi.
- CANKURT, Hasan (2015). *Seyyid Hasan Rızâyî El-Aksarâyî Hayatı, Sanatı, Eserleri ve “Miftâhu's-Sa'âde” Adlı Manzûm Kasîde-i Bürde Şerhi*. Birinci Baskı. Ankara: Aksaray Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yay.
- CANKURT, Muhammet H. (2021a). *Peygamber Aşkın Zirvesi Miftâhu's-Sa'âde (Mutluluk Anahtarı)-Manzûm Kasîde-i Bürde Şerhi*. Ankara: Aksaray Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Kültür Yay.
- CANKURT, Muhammet H. (2021b). *Tezkiretü's-Sâlikîn ve Risâletü'n-Nâdimîn (Azîz Mahmûd Hüdâyî Menâkıbnâmesi) Metin-İnceleme-Sözlük-Dizin*. Ankara: Aksaray Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Kültür Yay.
- CANKURT, Muhammet H. (2021c). “Nüzhetu'l-Ebrâr'ın Aksaray Kültür Tarihi Açısından Önemi”. *VI. Uluslararası Aksaray Sempozyumu (27-28 Ekim 2021) Tam Metin Kitabı*: 65-91.
- CANKURT, Muhammet H. (2021ç). “Seyyid Hasan Rızâyî El-Aksarâyî”. *e-aksaray ansiklopedisi*. <https://e-sehir.aksaray.edu.tr/2021/08/19/seyyid-hasan-rizayi-el-aksarayi/> [Erişim Tarihi: 13.12.2023]
- CANKURT, Muhammet H. (2022a). “Şerh-i Tecelliyât-ı Ehl-i Cennet Efendi (Rızâyî)”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/serh-i-tecelliyat-i-ehl-i-cennet-efendi-rizayi> [Erişim Tarihi: 13.12.2023]
- CANKURT, Muhammet H. (2022b). “Tezkiretü's-Sâlikîn ve Risâletü'n-Nâdimîn/Menâkıb-ı Hüdâyî (Rızâyî)”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tezkiretu-s-salikin-ve-risaletu-nadimin-menakib-i-hudayi-rizayi> [Erişim Tarihi: 08.07.2022]

- CANKURT, Muhammet H. (2022c). “Seyyid Hasan Rızâyî El-Aksarâyî”. *Şehr-i Sülehâ Aksaray'ın Tarihi-Tasavvufi Şahsiyetleri*. edit. Mahmut Ulu. Konya: Aksaray Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü-Eğitim Yayınları: 319-347.
- CANKURT, Muhammet H. (2022ç). “Nüzhetu'l-Ebrâr el-Muttali' li-Esrârî'l-Gaffâr/Nüzhetu'l-Ebrâr min-Ehli'l-Esrâr (Rızâyî)”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/nuzhetu-l-ebrar-el-muttali-li-esrari-l-gaffar-nuzhetu-l-ebrar-min-ehli-l-esrar-rizayi> [Erişim Tarihi: 13.12.2023]
- CANKURT, Muhammet H. (2022d). “Tuhfetü'l-Menâzil fi'l-Menâsik (Rızâyî)”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tuhfetu-l-menazil-fi-l-menasik-rizayi> [Erişim Tarihi: 13.12.2023]
- CANKURT, Muhammet H. (2022e). “Tuhfetü'l-Kudât (Rızâyî)”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tuhfetu-l-kudat-rizayi> [Erişim Tarihi: 13.12.2023]
- CANKURT, Muhammet H. (2022f). “Mahmüdiyye fi-Menâkıbı Ricâli'l-Bilâd (Rızâyî)”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/mahmudiyye-fi-menakibi-ricali-l-bilad-rizayi> [Erişim Tarihi: 13.12.2023]
- CANKURT, Muhammet H.-Muhittin Turan (2023). “Aksaraylı Rızâyî'nin Kaleminden Safiyyüddîn-i Erdebîli Etrafında Gelişen Kısa Bir Hikâye Ya Da İbni Bezzâz'ın *Safvetü's-Safâ*'sından Kısmi Çeviri”. *VIII. Uluslararası Aksaray Sempozyumu (23-24 Ekim 2023) Tam Metin Kitabı*: 112-132.
- CEBECİOĞLU, Ethem (2009). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*. 5. Baskı. İstanbul: Ağaç Kitabevi Yayınları
- CEYHAN, Âdem (2006). *Türk Edebiyatı'nda Hazret-i Ali Vecizeleri*. Ankara: Öncü Kitap.
- CEYHAN, Âdem (2017). “17. Asırda Yaşamış Aksaraylı Bir Âlim, Şair ve Yazar: Dânişi Şa'bân Bin Mustafa'nın Hayatı, Eserleri ve Hz. Ali'den Yüz Söz Tercümesi”. *Türkiyat Mecmuası* (27/1): 65-99.
- CEYHAN, Adem (2019). “Aksaraylı Hasan Rızâyî'nin Sad-Kelime-i Alî Tercümesi”. *Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi* (6/16): 371-400.
- CEYHAN, Adem (2021). “Sad-Kelime-i Alî Tercemesi (Rızâyî)”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/>

- sad-kelime-i-ali-tercemesi-rizai-hasan-rizai-i-aksarayı [Erişim Tarihi: 04.12.2023]
- CEYHAN, Adem (2022a). “Kân-ı Ma‘ânî (Rızâyî)”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/kan-i-maani-rizayi> [Erişim Tarihi: 13.12.2023]
- CEYHAN, Adem (2022b). “Rızâî, Hasan Rızâî-i Aksarâyî”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rizai-hasan-rizaii-aksarayi> [Erişim Tarihi: 13.12.2023]
- CEYHAN, Adem (2022c). “Miftâhu’s-Sa‘âde”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/miftahu-s-sa-ade-rizai> [Erişim Tarihi: 13.12.2023]
- CEYHAN, Semih (2010). “Taç-Tasavvuf-”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 39, ss. 363-365). İstanbul: TDV Yay.
- CEYHAN, Semih (2011). “Tecellî”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 40, ss. 241-243). İstanbul: TDV Yay.
- CEYHAN, Semih (2012). “Vârid”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 42, ss. 519-520). İstanbul: TDV Yay.
- CEYLAN, Ömür (2006). “Müfret’ten Hikmet’e-Bir Başka Hüdâyî Portresi-”. *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Azîz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*, C. 1. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 393-398.
- CUMALIOĞLU, İbrahim (2005). *Habbetu'l-Mahabbe Tercümesi (Bir Damla Sevgi)*. İstanbul: Osmanlı Yay.
- ÇAĞIRICI, Mustafa (2006). *Hasan Rızâyî ve Tezkiretü’s-Sâlikîn İle Mahmûdiyye Adlı Eserlerin Tahkîk Ve Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- ÇAĞLI, Adalet Çakır (2022). “İlhâkât ale’t-Tecelliyât”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/ilhakat-ale-t-tecelliyat> [Erişim Tarihi: 13.12.2023]
- ÇAKIR, Adalet (2015). “Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Ecvibe-i Mutasavvıfâne'si ve Celvetiyye Tarikatının Bazı Esasları”. *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*. 35 (2015/1): 59-96.
- ÇAKIR, Adalet (2016). “Bir Hüdâyî Şârihi Olarak Yâkûb Avfi Efendi ve Lem‘a-i Nûrâniyye’si”. *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* (34): 45-114.

- ÇAKIR, Gökmen Zehra (2021). *Mehmed Muizzüddîn Celveti Hüdâyî'nin Vâkâat-ı Üftâde Tercümesi*. İstanbul: Eflatun Kitap.
- ÇELİK, Aysun (2015). “Hasan Rızâyî'nin “Cûy-ı Rahmet” Adlı Gülistân Tercümesi”. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. Sayı: 33: 211-216.
- ÇELİK, Aysun (2016). “Aksaraylı Hasan Rızâyî'nin Nazm-ı Ahkâm-ı Sâl-i Türkân Adlı Eseri”. *I. Uluslararası Aksaray Sempozyumu (Kültür, Tarih, Din, Medeniyet) Tam Metin Kitabı*: 67-84.
- ÇELİK, Aysun (2017a). *Türk Edebiyatında “Gülistân” ve Hasan Rızâyî'nin “Cûy-ı Rahmet” Adlı Manzûm Gülistân Şerhi (İnceleme-Metin)*. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- ÇELİK, Aysun (2017b). *Klasik Türk Edebiyatında Gülistân ve Hasan Rızâyî'nin “Cûy-ı Rahmet” Adlı Manzum Gülistân Şerhi (İnceleme-Metin)* Konya: Palet Yay.
- ÇELİK, Aysun (2017c). “Özgün Bir Manzum Şerh Örneği: Hasan Rızâyî'nin Cûy-ı Rahmet Adlı Manzum Gülistân Şerhi”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 38: 240-255.
- ÇELİK, Aysun (2017ç). “Şem‘î'nin Şerh-i Gülistân'ı ile Hasan Rızâyî'nin Cûy-ı Rahmet Adlı Gülistân Şerhinin Mukayesesi”. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Türkic*. 12/22: 255-272.
- ÇELİK, Aysun (2017d). “Hasan Rızâyî'nin Cûy-ı Rahmet Adlı Manzum Gülistân Şerhinde Ayet ve Hadis İktibasları”. *SUTAD*. Güz (42): 303-323.
- ÇELİK, Aysun (2021). “Cûy-ı Rahmet (Rızâyî)”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/cuy-i-rahmet-rizayi> [Erişim Tarihi: 14.12.2023]
- ÇELİK, Aysun (2022). “Nazm-ı Ahkâm-ı Sâl-i Türkân (Rızâyî)”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazm-i-ahkam-i-sal-i-turkan-rizayi> [Erişim Tarihi: 04.12.2023]
- ÇELİKOĞLU, Şahver (1985). *Divan - Sezâyî-i Gülşenî*. İstanbul: Yazı Yayıncılık.
- ÇETİN, Hilal (2017). *Vâkâat-ı Hüdâyî'nin Tahlil ve Tahkiki (17 Ramazan 986/30 Rebûi'l-Âhır 987-9 Şevvâl/987)*. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi.

- ÇİFT, Salih, (2006). "III./IX Yüzyıl Süfileri'nin Azîz Mahmûd Hüdâyî'ye Tesirleri". *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Azîz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. 1. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 171-178.
- de GROOT, Alexander H., (1997). "Halil Paşa, Kayserili". *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 15, ss. 324-326). İstanbul: TDV Yay.
- DEDEOĞLU, Abdülkadir (2005). *Tecelliyât-ı Hüdâyî Az. M. Hüdâyî Hazretlerinin Gördüğü Mânevi Hârikalar*. İstanbul: Osmanlı Yay.
- Ebû Hafs Şehâbeddin Ömer Sühreverdî (2023). *Gerçek Tasavvuf [Avârifü'l-Maârif]*. trc.Dilaver Selvi. 14. Baskı. Ankara: Semerkand Yay.
- Ebû Nasr Serrâc Tüsî (1996). *el-Lüma' İslâm Tasavvufu Tasavvufu İlgili Sorular-Cevaplar*. Haz. H. Kâmil Yılmaz. İstanbul: Altınoluk Yay.
- Ebuzziya Tevfik (1306), *Lugat-ı Ebuzziya*, İstanbul: Ebuzziya Matbaası.
- EKEN, Ramazan (2016). *Hasan Rızâyî'nin Kân-ı Ma'ânî Adlı Manzum Farsça-Türkçe Sözlüğü*. Yüksek Lisans Tezi. Şanlıurfa: Harran Üniversitesi.
- EKİCİ, Hacer (2017). *Vâkıât-ı Hüdâyî'nin Tahlil ve Tahkiki (1 Rabîu'l-Âhir-9 Şevvâl/987)*. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi.
- EKİCİ, Hasan (2019). "Hasan Rızâyî'nin Kân-ı Ma'ânî Adlı Eserinde Sosyal Hayat Unsurları". *IV. Uluslararası Aksaray Sempozyumu (24-26 Ekim 2019) Tam Metin Kitabı*: 51-70.
- ELBEYLİ, Ömer-Elbeyli, Kamer (2020). "Hz. Peygamber'in Şemâil-i Şerifi: Azîz Mahmûd Hüdâyî Hazretleri". *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*. S. 46: 91-130.
- ERDEM, Kadri (2008). *Kutup (Seyyid) Osman Fazlî Dîvânı İnceleme-Metin*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- ERDOĞAN, Kenan-Hasan Cankurt (2013). "Fenâyî Ehl-i Cennet Efendi, 'Tecelliyât' Adlı Arapça Eseri ve Tecelliyât'a Hasan Rızâyî el-Aksarayî Tarafından Yapılan Manzûm-Mensûr Türkçe Tercüme/Şerh Üzerine". *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* (8/4): 783-816.
- ERTAN, Mehmet Emin (2006). "Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Edebî Şahsiyeti". *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Azîz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. 1. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 449-464.

- GÖKMEN, Zehra (2019). *Hüdâyî'nin Vâkıât-ı Üftâde İsimli Eserinin Muizzüddîn Celvetî Tarafından Yapılan Tercümesi (Metin ve İnceleme)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- GÖRDEBİL, Osman (2014). "Devâtî Mustafa Efendi ve Kurduğu İki Celvetî Tekkesi". *Uluslararası Üsküdar Sempozyumu VIII 21-23 Kasım 2014 Bildiriler*. C. III. Üsküdar Belediye Başkanlığı Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Kültür Yay: 79-89.
- GÜNDOĞDU, Cengiz (2000). "Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Belgrat'lı Ali Efendi'ye Gönderdiği Mektup". *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırmalar Dergisi* (1/3): 81-84.
- GÜNEŞ, Mustafa (2006). "Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvânında Dostluk Kavramı Üzerine". *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Azîz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. 1. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 423-436.
- GÜVEN, Mustafa Salim (1992). *Çeşitli Yönleriyle Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Mektupları*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- GÜVEN, Mustafa Salim (2012). "Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Mektupları Üzerine Bir Değerlendirme". *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C. X. S. 19: 105-142.
- Hasan Rızâi Aksarayî (2023). *Sad-Kelime-i Hz. Ali Hazret-i Ali'nin Yüz Sözü*. Haz. Âdem Ceyhan, Ankara: Aksaray Kültür Müdürlüğü Kültür Yay.
- Hekîm Nidâi (2020). *Dürr-i Manzûm Yeni Bir Nüshası Üzerine Tıp, Dil ve Edebiyat İncelemesi*. hzl. Ayşe Semra Demir Akca-Gül Banu Duman-Muhittin Turan. Ankara: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Yay.
- Huda Ezeldin Siraj Mekki (2019). *Azîz Mahmûd Hüdâî'nin Tecelliyât Adlı Eseri Üzerine Nablusî'nin Şerhi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Hücvirî Ali b. Osman Cüllâbî (2018). *Hakikat Bilgisi Keşfü'l-Mahcûb*. haz. Süleyman Uludağ. 6. Baskı. İstanbul: Dergâh Yay.
- Hüseyin Remzî (1305), *Lügat-ı Remzî*, İstanbul: Hüseyin Remzî Matbaası.
- Hüseyin Vassâf (2012). *Vâkıât Keşif Günlüğü (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)*. haz. Abdullah Taha Orhan. 1. Baskı. İstanbul: Büyüyenay Yay.
- İDİZ, Ferzende (2014). "Tasavvufta Hakikat-ı Muhammediyye Meselesi ve Mesnevî'den Örnekler". *Ekev Akademi Dergisi* (18/59): 179-199.

- İŞLER, Emrullah (2006). “Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Habbetü'l-Mahabbe Adlı Risâlesi”. *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Azîz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. 1. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 291- 304.
- İzzeddin Kâşânî (2010). *Tasavvufun Ana Esasları (Misbâhu'l-Hidâye ve Miftâhu'l-Kifâye)*. 1. Basım. İstanbul: Kurtuba Kitap.
- KARAMAN, Hayrettin vd. (2023). *Kur'ân Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir*. Cilt 1. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yay.
- Kelabazi (2013). *Doğuş Devrinde Tasavvuf Ta'arruf*. Haz. Süleyman Ulu-dağ. İstanbul: Dergâh Yay.
- KEMAL, Necmettin (2006). “Azîz Mahmûd Hüdâyî Hazretleri ve Döneminin Siyasal Ortamına Etkisi”. *Üsküdar Sempozyumu Uluslararası Azîz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (20-22 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. 2. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 51-69.
- KILIÇ, Atabey (2007). “Dağılmış İncileri Toplamak: Şerh Tasnifi Denemesi”. *Prof. Dr. Abdülkadir Karahan Anısına I. Uluslararası Klasik Edebiyat Sempozyumu 12-13 Nisan 2007*: 416-437.
- KOCA, Metin (2018). *Yakûb Afvî ve Hediyetü's-Sâlikîn Adlı Eseri (İnceleme-Metin-Sadeleştirme)*. Yüksek Lisans Tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- KOÇOĞLU, Turgut (2014). *İki Kutup Hüdâyî ve Üfiâde Bir Eser Vâkı'ât Tercümesi*. Kayseri: Laçın Yay.
- Komisyon (2014), *Hadislerle İslam*. C. VII. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı.
- KÖKSAL, M. Fatih (2022). *Süleyman Çelebi ve Vesiletü'n-Necât (İnceleme-Tenkitledi Metin-Dil İçeri Çeviri-Açıklamalı Dizin)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- KURTULMUŞ, Fatih (2019). “Mısır El-Ezher Şeyhliği Kütüphanesinde Bulunan Türkçe Yazma Eserler”, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*. Sayı: 44: 160-186.
- Mevlana Celaleddin-i Rumî (2011). *Mesnevi*. çev. Tahirü'l-Mevlevî. I. Cilt. İstanbul: Kırkambar Yayınları.
- Muhammed Hamidullah-Casim Avcı (2012). “Uhud Gazvesi”. *İslam Ansiklopedisi*. (Cilt. 42, ss. 54-57). İstanbul: TDV Yay.

- Müstakîm-zâde Süleyman Sa'deddin Efendi (2000). *Mecelletü'n-nisâb fi'n-niseb ve'l-kuna ve'l-elkâb*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- Nadirhan Hasan (2006). “Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Tarikatnâme ve Hazîni'nin Cevâhîru'l-Ebrâr İsimli Eserlerinde Tarikat Âdâbı”. *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Azîz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 283-290
- NALBANT, Mustafa (2017). *Vâkıât-ı Hüdâyî'nin Tahlil ve Tahkiki (II. Cilt)*. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi.
- NAMLI, Ali (2001). “İsmâil Hakkı Bursevî”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 23, ss. 102-106). İstanbul: TDV Yay.
- NAMLI, Ali (2006). “İsmâil Hakkı Bursevî'nin Hüdâyî'ye Bakışı ve Hüdâyî'nin Bursevî'ye Tesirleri”. *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Azîz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. II. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 329-338.
- NAMLI, Ali (2019). *İsmail Hakkı Bursevî Kitâbü'n-Netice Bursevî'nin Vâridâtı ve Şerhleri*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay.
- OKATALI, Betül (2022a). *Hacı Selim Ağa Yazma Eser Kütüphanesi Hüdâyî Efendi Koleksiyonu 1800 Numaralı İlâhî Mecmû'ası (İnceleme-Metin-Mestap'a Göre Tasnif)*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- OKATALI, Betül (2022b). “Divânçe (Rizâî)”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, <https://tee.s.yesevi.edu.tr/madde-detay/divance-rizai> [Erişim Tarihi: 14.12.2023]
- OKATALI, Betül (2023). *Hasan Rızâyî-i Aksarayî ve Şiirleri*. İstanbul: Dün Bugün Yarın Yayınları.
- OKUDAN, Rıfât (2006). “Azîz Mahmûd Hüdâyî Kuddise Sırruhû'nun Tarikatnâme-i Türkî Adlı Eserine Göre Tarikat Edepleri”. *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Azîz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. 1. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 261-274.
- Osmânzâde Hüseyin Vassâf (2006). *Sefîne-i Evliyâ*. C. 3. İstanbul: Kitabevi Yay.
- ÖZAY, İbrahim (2006). “Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin et-Tarikatü'l-Muhammediyye Vesiletun ila's-Sa'âdeti's-Sermediyye İsimli Arapça Risâlesi”. *Üsküdar*

- Sempozyumu-III: Uluslararası Aziz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. 1. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 305-310.
- ÖZAYDIN, Murat (1999). *Aziz Mahmûd Hüdâyî ve Eseri Necâtü'l-Garik*. Yüksek Lisans Tezi. Şanlıurfa: Harran Üniversitesi.
- ÖZÇELİK, Mevlüt (2012). *17. Yüzyıl Osmanlı Mutasavvıflarından Kastamonulu Ömer Fuâdî (V. 1046/1636) ve 'Muslihu'n-Nefs' İsimli Eseri*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- ÖZDAMAR, Mustafa (1997). *İbrahim Hakkı Konyalı ve Konyalı Kütüphanesi Yazmalar Kataloğu*. İstanbul: Kırk Kandil Yay.
- ÖZDEMİR, Meryem (2022). "Tecelliyât-ı Berkıyye (Fadlî)". *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tecelliyat-i-berkiyye-fadli> [Erişim Tarihi: 13.12.2023]
- ÖZERVARLI, M. Sait (2001). "Kadir Gecesi". *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 24, ss. 124-125). İstanbul: TDV Yay.
- ÖZERVARLI, M. Sait (2006). "Aziz Mahmûd Hüdâyî'ye Göre İlim ve Marifet". *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Aziz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 115-120.
- ÖZKAN, Nevzat (1998). *Aziz Mahmûd Hüdâyî Arapça ve Türkçe Tarikatnâme*. Kayseri: Kıvılcım Yay.
- PAKİŞ, Ömer (2001). *Aziz Mahmûd Hüdâyî'nin Kur'an'ı Yorumlama Yöntemi (Nefâisü'l-Mecâlis Bağlamında)*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- PAKİŞ, Ömer (2007). *Aziz Mahmûd Hüdâyî ve Tefsir Metodu*. İstanbul: Işık Akademi Yay.
- Rızâî Hasan b. Abdu'r-rahmân Aksarâyî (1072). *Tezkiretü's-Sâlikîn ve Risâletü'n-Nâdimîn*. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin Türkçe Yazmaları: No. 41.
- Safer Baba (1998). *İstîlâhât-ı Sofîyye Fî Vatan-ı Asliyye Tasavvuf Terimleri*. İstanbul: Heten Ketan Yay.
- SAGIR, Mukim (1995). "Anadolu Ağzlarında Ünsüzler". *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*. C. 23. Sayı: 1995: 391-409.

- Seyyid Aziz Mahmûd Hüdâyî (2018). *Sevgi Tohumu (Habbetü'l-Mahabbe)*. haz. Selami Şimşek. İstanbul: Buhara Yay.
- Seyyid Hasan Rızâyî el-Aksarâyî. (ty.) *Hac Konulu Manzûme ve Diğer Manzûmeler*. Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi Bağdatlı Vehbi: No. 561.
- Seyyid Hasan Rızâyî el-Aksarâyî (ty). *Tecelliyât-ı Hüdâyî'nin Nazmen Şerhi*. Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi Hacı Mahmûd Efendi: No. 3347.
- Seyyid Mustafa Rasim Efendi (2013). *Tasavvuf Sözlüğü (İstîlâhât-ı İnsân-ı Kâmil)*. Hrz. İhsan Kara. İstanbul: İnsan Yayınları.
- SEZGİN, İbrahim (2009). Sivrihisar. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 37, ss. 289-291). İstanbul: TDV Yay.
- SEZİKLİ, Ubeydullah (2011). "Temcîd". *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 40, ss. 410-411). İstanbul: TDV Yay.
- SÜER, Fatih Ramazan (2017). "Mısır Milli Kütüphanesinde (Dârü'l-Kütübî'l-Kavmiyye) Bulunan Edebiyat İle İlgili Türkçe El Yazmaları". *TİD-SAD Türk-İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi* (4/13): 590-698.
- Şemseddin Sami (2006). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yay.
- Şemseddin Sami (2015). *Kâmûs-ı Türkî*. Haz. Paşa Yavuzarslan. 2. Baskı. Ankara Türk Dil Kurumu Yay.
- ŞENOCAK, Kemaleddin (1970). *Kutbu-l-Arifin Seyyid Aziz Mahmûd Hüdâyî (K.S): Hayatı, Menakıbı ve Eserleri*. İstanbul: İslam Neşriyat Evi.
- ŞİMŞEK, Selami (2015). XVII. Yüzyıl Türk Mutasavvıf Şâirlerinden Aziz Mahmûd Hüdâyî Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi". *Kesit Akademi Dergisi* (1/1): 13-36.
- TANMAN, M. Baha (1991). Aziz Mahmûd Hüdâyî Külliyesi. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 4, ss. 340-343). İstanbul: TDV Yay.
- TAŞDELEN, Abdullah (1994). *Hız. Hüdâi'nin Minberinden*. İstanbul: Hamle Yay.
- TATCI, Mustafa-Musa Yıldız (2022). *Aziz Mahmûd Hüdâyî Divânı*. 3. Baskı. İstanbul: H Yay.
- TAVUKÇU, Orhan Kemal (2004). "Aziz Mahmûd Hüdâyî'nin Edebî Kişiliği". *Üsküdar Sempozyumu-I (23-25 Mayıs 2003) Bildiriler*. C. 2. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 276-284.

- TEK, Abdurrezzak (2006). "Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Seyru Sülûk Anlayışı". *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Azîz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. 1. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 179-191.
- TEKER, Esra (1022). *Mehmed Müüzüddîn-i Celvetî'nin Terceme-i Tecelliyât-ı Hüdâyî Adlı Eseri (Metin-Tahlil)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi.
- TEKER, Esra (2023). *Tecelliyât Azîz Mahmûd Hüdâyî Hazretleri*. trc. Mehmed Muizzüddîn Celvetî. İstanbul: Buhara Yay.
- TEZEREN, Ziver (1984). *Seyyid Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvânı-I*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Basım Atölyesi.
- TEZEREN, Ziver (1985). *Seyyid Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvânı-II*. İstanbul: Nazım Terzioğlu Basım Atölyesi.
- TOSUN, Necdet (1997). *Süfilere Hediye*. İstanbul: Şeyh Mustafa Devati Vakfı Yayınları.
- TOSUN, Necdet (2006). "Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Tecelliyât İsimli Eseri ve Tasavvufta Rûhî Tecrübelerin Aktarılması Geleneği". *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Azîz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. 1. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 223-230.
- TOSUN, Necdet (2014). *İrfan Bahçesi Tasavvuf Deryasından Damlalar*. İstanbul: Erkam Yay.
- TOSUN, Necdet (2020). "Devâtî Mustafa Efendi". *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. Ek-1, ss. 325-326). Ankara: TDV Yay.
- TUNÇ, Gökhan (2022). "Yunus Emre'nin Şiirlerinde Su Metaforu". *Folklor Akademi Dergisi* (5/2): 474-482.
- TURAN, Emel (2013). *Hız Peygamber'in Yarattığı ve Mucizelerine Dair Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Ahvâlî'n-Nebîyyî'l-Muhtâr Adlı Risalesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- TURAN, Muhittin (2012). "Hasan Rızâyî ve Kân-ı Ma'ânî İsimli Manzûm Sözlüğü". *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* (7/4): 2939-2992.
- TURAN, Muhittin (2016). "Hekim Nidâî'nin Dürr-i Manzûm Adlı Mesnevisinin Aksaraylı Hasan Rızâyî Tarafından Kaleme Alınan Yeni Bir

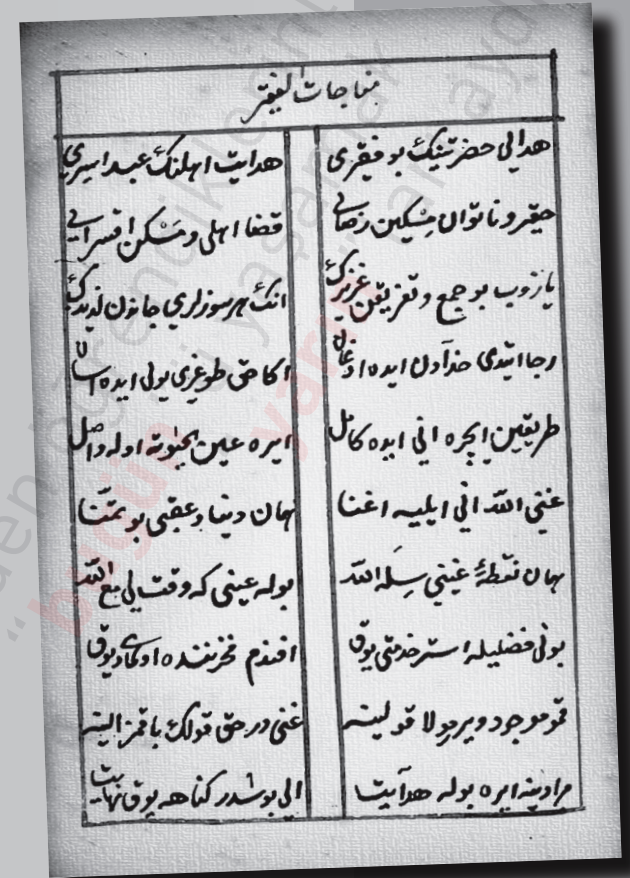
- Nüshası", *I. Uluslararası Aksaray Sempozyumu (Tarih, Kültür, Din, Medeniyet) Tam Metin Kitabı*: 567-583.
- TURAN, Muhittin (2018). "XVII. Yüzyıl Aksaraylı Divan Şairlerinden Hasan Rızâyî'nin Tezkiretü's-Sâlikîn İsimli Eserinde Azîz Mahmûd Hüdâyî Etkisi". *III. Uluslararası Aksaray Sempozyumu (25-27 Ekim 2018) Tam Metin Kitabı*: 320-331.
- TURAN, Muhittin (2020). "Kân-ı Ma'ânî'nin Yeni Bir Nüshası". *V. Uluslararası Aksaray Sempozyumu (03-04 Kasım 2020) Tam Metin Kitabı*: 84-96.
- TURAN, Muhittin (2022). "Azîz Mahmûd Hüdâyî". *Şehr-i Sülehâ Aksaray'ın Tarihi-Tasavvufi Şahsiyetleri*. edit. Mahmut Ulu. Konya: Aksaray Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları: 296-305.
- TURAN, Muhittin (2025). "XVII. Yüzyıl Divan Şairlerinden Aksaraylı Hasan Rızâyî'nin Kân-ı Ma'ânî Adlı Farsça-Türkçe Manzum Sözlüğünün Yeni Bir Nüshası", *ZfWT Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, Cilt: 16, Sayı: 3, ss. 103-114.
- TURAN, Muhittin-Muhammet H. Cankurt (2022). "Aksaraylı Hasan Rızâyî'nin Kadılık Merkezlerine Dair Bir Eseri", *VII. Uluslararası Aksaray Sempozyumu 27-28 Ekim 2022 Tam Metin Kitabı*: 91-113.
- TURAN, Muhittin-Muhammet H. Cankurt (2024). "Klasik Türk Edebiyatında Kur'an Surelerinin Manzum Tertibi ve Aksaraylı Hasan Rızâyî'nin Manzum Tertibi Süveri'l-Kur'ânî'l-'Azîm'i". *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*(14), 5-27.
- TÜRKMEN, Fikret (2006). "Azîz Mahmûd Hüdâyî ve Zühdi Halk Edebiyatı". *Üsküdar Sempozyumu-III: Uluslararası Azîz Mahmûd Hüdâyî Sempozyumu (23-25 Mayıs 2005) Bildiriler*. C. 1. İstanbul: Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmalar Merkezi Yayınları: 359-364
- UÇAR, Hasan-Mustafa Şen (Edisyon-Kritik Çeviri) (2017). *Hasan Rızâî El-Aksarâyî Nüzhetü'l-Ebrâr El-Muttalî 'Li-Esrâri'l-Gaffâr*. Ankara: Aksaray Kültür Müdürlüğü Kültür Yay.
- ULUDAĞ, Süleyman (1992). "Bâyezîd-i Bistâmî". *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 5, ss. 238-241). İstanbul: TDV Yay.
- ULUDAĞ, Süleyman (1997). "Havâtr". *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 16, ss. 526). İstanbul: TDV Yay.

- ULUDAĞ, Süleyman (2001). “Kalb”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 24, ss. 229-232). İstanbul: TDV Yay.
- ULUDAĞ, Süleyman (2012a). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Kabalıcı Yay.
- ULUDAĞ, Süleyman (2012b). “Tevhid”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 41, ss. 21-22). İstanbul: TDV Yay.
- UZUN, Mustafa İsmet (1998). “Hilye”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 18, ss. 44-47). İstanbul: TDV Yay.
- ÜNAL, Mehmet (2012). “Tasavvuf Tarihi İçinde Celvetilik”. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı: 26: 91-104.
- ÜNAL, Mehmet (2020). “Afvî, Yâkub”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. Ek-1 ss. 38). Ankara: TDV Yay.
- ÜNAL, Mehmet-Mehmet Pektaş (2014). “Üsküdarlı Haşim Baba'nın Vâridât'ı”. *Ekev Akademi Dergisi* (18/58): 715-722.
- ÜZÜM, İlyas (2003). “Makâm-ı Mahmûd”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 27, ss. 413-414). Ankara: TDV Yay.
- YAVUZ, Yusuf Şevki (1997). “Havâtır”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 16, ss. 523-526). İstanbul: TDV Yay.
- YAZAR, İlyas (1999). *Ömer Fuâdî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Bülbüliyye sinin Metni*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- YAZAR, İlyas (2007). “Ömer Fuâdî”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 34, ss. 61-63). İstanbul: TDV Yay.
- YILDIZ, Alim (2010). *Fenâyî Cennet Efendi Divanı*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yay.
- YILDIZ, Muhammed Ali (2019). “Hüdâyî ve Bazı Tasavvufî Görüşleri”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* (12/62): 1858-1871.
- YILDIZ, Sakıb (1991). “Atpazarî Osman Fazlı”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 4, ss. 83-85). İstanbul: TDV Yay.
- YILMAZ, H. Kâmil (2011). *Azîz Mahmûd Hüdâyî Hayatı Eserleri Tarikati*. İstanbul: Erkam Yay.
- YILMAZ, H. Kamil (2015). *İlim-Amel Seyr-u Sülûk*. İstanbul: Erkam Yay.
- YILMAZ, Hasan Kâmil (1986). “Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin Semâ Risâlesi (Keşfu'l-Kınâ an Vechi's-Semâ)”. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. S. IV: 273-284.

- YILMAZ, Hasan Kâmil (1991). “Azîz Mahmûd Hüdâyî.” *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 4, ss. 338-340). İstanbul: TDV Yay.
- YILMAZ, Hasan Kâmil (1993). “Celvetiyye”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 7, ss. 273-275). İstanbul: TDV Yay.
- YILMAZ, Hasan Kâmil (1997). “Hâşim Baba”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 16, ss. 406-407). İstanbul: TDV Yay.
- YILMAZ, Hasan Kâmil (2015). *Azîz Mahmûd Hüdâyî Divânı*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- YILMAZ, Hasan Kamil (2022). “Tecelliyât (Hüdâyî)”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tecelliyat-hudayi-tees-1850> [Erişim Tarihi: 13.12.2023]
- YILMAZ, Kadriye-Kamile Çetin (2007). “Rüyalar ve Niyazî-i Mısri'nin *Ta'birâtü'l-Vâkı'ât* Adlı Eserinde Rüyaların Dili”. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* (2/4): 1066-1076.
- YILMAZ, Mehmet (1992). *Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözcükler*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- YILMAZ, Necdet (2001). *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf Sûfiler, Devlet ve Ulemâ*. İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yay.
- YILMAZ, Necdet (2012). “Mustafa Efendi, Devâtî”. *Üsküdarlı Meşhurlar Ansiklopedisi*. 1. Baskı. Üsküdar Belediye Başkanlığı Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Kültür Yay: 279-280.
- YOLA, Şenay (1993). “Cerrâhiyye”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 7, ss. 416-420). İstanbul: TDV Yay.
- YURTSEVER, Murat (2001). “İsmâil Hakkı Bursevî”. *İslâm Ansiklopedisi*. (Cilt. 23, ss. 107-108). İstanbul: TDV Yay.
- YÜKSEL, Hasan-M. Fatih Köksal (1998). *Osmanlı Toplumunda Sâdât-ı Kirâm ve Nakîbüleşrâflar Ahmed Rif'at Devhatü'n-Nukabâ*. Sivas: Dilek Matbaası.

TECELLİYÂT-I HÜDÂYÎ'NİN NAZMEN ŞERHİ

TIPKIBASIM

Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi

Hacı Mahmûd Efendi Koleksiyonu No. 3347

43a-70a

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

مناجات العیتر

هدایت اهلنک عبد ایبری	هدای حضرتینک بو فقیری
قضا اہلی و مسکن افسر آری	حقیر و ناتوان مسکین رضا
انک ہر سوز لری جانن لہ بدک	یا زوب بوجع و تفریقن عزیزک
اکاض طوعری بولی ایده آ	رجا اییدی خدادن ایده ادغالی
ایره عین بچو تہ اولہ داصل	طریقین ایچره انی ایده کائل
ہان دنیا و عقی بوممتا	عنی اللہ انی ایلیہ اغنا
بولہ عینی کہ وقت یلی مع اللہ	ہان نعطہ عینی سلہ اللہ
افندم مخمندہ اوکاد یوق	بولی فضیلہ استرضتی یوق
عنی در حق قولک باقر الیہ	قوم وجود ویر جولا قولینہ
الی بوسدر کناہہ یوق نایہ	مرا دینہ ایرہ بولہ ہدایتا

سلامتدن آیرمه مشبو قوتی	سليم القلب بولام حقه و صولای
لو نوم رحمتله سکی اشیا نه	کیرم ذوق و رضا ایله حیانه
بودنیا فاینه در و کل مکام	قدیمی جنت اولدی اشیا نم
الو صیرات اوغل اندن منت	بابامز آدم آنت یوردی جنت
ویریدر عقل و ادراک مشبو خاکه	اوله یوزنبد شکر اول ذات پاکه
بیلن نفس بلور حولا تحصقا	خدای و رسول ائدی نصید لقی
یا بیلن جنت اچر دین اوی	بو نفسم عاجز و حولا قوی
ایدنرم ذکر حق صبح و آ	محمد الله که دینم دین اسلام
محمد حق رسول صدقم بو اولد	دیرم چون لا اله الا الله
اما ندر ایدیه ایرته شهادت	بو نسیخه ده بونی ائدم کتابت
انی ناریکه ما قه المله تبعید	رضای تو اولدی اهل توبه حید

AKSARAYLI HASAN RIZÂYÎ'NİN MANZUM TECELLİYÂT-I HÜDÂYÎ ŞERHİ

Azîz Mahmûd Hüdâyî, 16 ve 17. yüzyılda yaşamış mutasavvıf şairlerdendir. Sekiz padişah dönemini idrak etmiş ve söz konusu padişahlardan bazılarıyla samimi ilişkiler kurmuştur. Sistematik hâle getirdiği Celvetiyye tarikatı ve bu tarikata vücut veren tasavvufî neşvesiyle sufi yaşama ve edebî zevke kendine has bir renk katmış ve canlılık kazandırmıştır.

Elinizdeki bu mütevazı çalışma günümüzde de şöhretini koruyan Hüdâyî'nin rüyalarına, yaşadığı fevkalade hâllere, derununda vücut bulmuş manevi ve ruhi deneyimlere yer veren Arapça eseri *Tecelliyât*'in Osmanlı Türkçesine yapılmış tercüme ve şerhini konu edinmektedir. Hüdâyî'nin ve onun yolundan giden Celvetî şairlerinin yeniden şekillendirerek tekrar adlandırdıkları bir "tür"ün mahsullerinden olan bu tercüme ve şerh eserinin sahibi 17. yüzyılın bilgin ve velut şairlerinden Aksaraylı Seyyid Hasan Rızâyî'dir. Tecelliyât türüne dair bilgiler, şerh metninin çeviri yazısı ve ilmî olarak tahlili, kitabın hassasiyetle odaklandığı ana bölümlerdir. Bahsi geçen bölümler dışındaki muhteviyat, Hüdâyî ve Rızâyî'nin biyografisine, eserlerine, edebî ve tasavvufî kişiliğine ayrılmıştır. Bu kısımda; her iki mutasavvıf şair hakkında yapılmış mevcut bilimsel çalışmalara ek olarak bakir içerikle desteklenmiş, güncellenmiş ve zenginleştirilmiş bilgiler de bulunmaktadır.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-5905-00-0

9 786255 905000